

N á v r h

ZÁKON

ze dne2021,

kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Změna zákona o důchodovém pojištění

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 224/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 116/2001 Sb., zákona č. 188/2001 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 198/2002 Sb., zákona č. 263/2002 Sb., zákona č. 264/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 425/2003 Sb., zákona č. 85/2004 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 24/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 405/2006 Sb., zákona č. 152/2007 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 218/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 178/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 108/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 135/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 220/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 314/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 403/2012 Sb., zákona č. 463/2012 Sb., zákona č. 267/2013 Sb., zákona č. 274/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 182/2014 Sb., zákona č. 183/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 137/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 212/2016 Sb., zákona č. 213/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 150/2017 Sb., zákona č. 203/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 191/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 244/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 469/2020 Sb., zákona č. 540/2020 Sb. a zákona č. .../2021 Sb., se mění takto:

1. § 49 odst. 1 písm. b) zní:

„b) splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod stanovené v § 29 nebo § 31 odst. 1 nebo mu do splnění podmínek nároku na starobní důchod stanovený v § 29 nebo § 31 odst. 1 chyběl jeden rok doby pojištění nebo méně anebo zemřel následkem pracovního úrazu.“.

2. V § 50 odst. 1 se slova „jednoho roku“ nahrazují slovy „dvou roků“.

3. V § 51 odst. 2 zní:

„(2) Výše procentní výměry vdovského a vdoveckého důchodu činí 60 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době smrti.“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dne 1. ledna 2022.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Kvůli striktnímu vymezení podmínek pro získání nároku na vdovské nebo vdovecké důchody často dochází k tomu, že vdovy nebo vdovci nezískají vdovský nebo vdovecký důchod kvůli pouhým několika chybějícím měsícům, které by jejich manželovi zbývaly do splnění podmínek pro přiznání starobního důchodu. Tím se nezdá po smrti manžela dostávají do svízelné finanční situace, aniž by měli nárok na pomoc od státu. Tyto situace jsou pak často předmětem rozhodování ministra práce a sociálních věcí o odstranění tvrdostí zákona. Toto řešení se však jeví jako nesystémové a nežádoucí z hlediska právní jistoty. Z tohoto důvodu se navrhuje zmírnění podmínek pro získání vdovského nebo vdoveckého důchodu v tom smyslu, že se snižuje nutná doba pojištění manžela, od které by byl vdově nebo vdovci jinak přiznán důchod, o jeden rok.

Účelem návrhu je dále zlepšit nedostatečné zaopatření vdov a vdovců, kteří sice nárok na vdovský nebo vdovecký důchod získali, nicméně výše tohoto důchodu je příliš nízká pro zajištění důstojného živobytí. Navrhuje se tedy zvýšení procentní výměry vdovského nebo vdoveckého důchodu z 50 % původní procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu na 60 %.

Zároveň se navrhuje prodloužit dobu, po kterou vdova nebo vdovec nemusí prokazovat splnění podmínek pro další přiznání nároku na vdovský nebo vdovecký důchod o 1 rok, tj. na 2 roky.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě i s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Navrhovaná úprava není v rozporu s právními předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie ani s obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhovaná právní úprava nemá negativní dopady rozpočty krajů ani obcí. Dopady na státní rozpočet jsou odhadovány v řádu stovek milionů korun.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít nepříznivé dopady na podnikatelské prostředí v České republice ani vybrané skupiny obyvatel. Úprava má pozitivní finanční dopad pro pozůstalé manžele.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů, zhodnocení současného stavu a navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, zhodnocení korupčních rizik, zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh zákona nemá dopady v oblasti ochrany soukromí, osobních údajů, zákazu diskriminace, rovnosti mužů a žen, korupčních rizik, ani bezpečnosti či obrany státu.

8. Způsob projednání návrhu zákona

Navrhuje se, aby Sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení dle § 90 odst. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a to vzhledem k časové naléhavosti věci.

B. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Snižuje se nutná doba pojištění manžela, od které by byl vdově nebo vdovci jinak přiznán důchod, o jeden rok.

K bodu 2

Zvyšuje se procentní výměra vdovského nebo vdoveckého důchodu z 50 % procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu na 60 %.

K bodu 3

Prodlužuje se doba, po kterou vdova nebo vdovec nemusí prokazovat splnění podmínek pro další přiznání nároku na vdovský nebo vdovecký důchod o 1 rok, tj. na 2 roky.

K čl. II

Navrhuje se, aby zákon nabyl účinnosti k 1. lednu 2022.

V Praze dne 2. července 2021

Marian Jurečka, v. r.